

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO ŠREDO.

Izda Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROČNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 22, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Zed. države trošijo milione za kupovanje glasov v Italiji

Neki zelo znan radio-omrežni program je nedavno vključil v svoja vprašanja kakšen zgodovinski dogodek bo 18. aprila. Delektu je anouncer pomagal kolikor je mogel, a vseeno ni mogla uganiti, da bo 18. aprila kaj drugega razen da bo istega dne nedelja. In pa da ker jo že vprašujejo, kaj pa, če poleti nad našo zemljo komet?

Na pravilno ugibala in dali so ji za njen trud zavoj čokolade. Vendar pa je 18. april resnično zgodovinski dan.

V Italiji so 18. aprila volitve v parlament in Zed. države so v njih udeležene bolj kot katerakoli druga država na svetu.

Mnogi Italijani sicer trdijo, da je volilna bitka v Italiji ne med Italijani temveč med Washingtonom in Moskvom.

To ni resnica — saj kar se Moskve tiče. Je pa res, da se naša vlada trudi kupiti ali podkupiti čimveč Italijanov glasovati tako, da bo kapitalizmu v korist.

Kupovanje glasov v Zed. državah ni nobena tajnost. A še nikdar ni naša vlada zapravila v tej nečedni, protidemokratični igri toliko kakor sedaj.

Zakaj hočemo v nedeljo 18. aprila zmago reakcije v Italiji? Mar za demokracijo?

Kaj še!

Komu v zvezni vladi pa je po Rooseveltovi smrti še kaj mar za demokracijo po svetu? Trumanu gotovo ne.

Wall Street je razpredel svoje mreže tako izborni, da je sedanja borba edino za prirodna bogastva — in kjerkoli mu je v propagandi potrebno, vrši svojo akcijo pod krinko demokracije.

Demokracije na Wall Streetu ni.

Niti je ni v Boliviji, kjer naš kapitalizem kontrolira rudnike kositra, ne v Saudi Arabiji, kjer je pod odontnim peskom petrolojskih ležišč kot nikjer toliko na svetu. Ameriške demokracije ni na tam nê tu, kar je ugotovil tudi Henry Wallace — dasi nerad. Kajti Truman je "bil" njegov prijatelj in Wallace je poštenjak.

Povrnimo se k naslovu — k volilni kampanji v Italiji.

Kot izgleda sedaj, bodo 18. aprila zmagali ameriški dolari in "zakramenti". Bivši glavar jeklarskega kartela Myron C. Taylor, oseben zastopnik predsednika Trumana, se druži s fašisti, z Vatikanom, obiskal je portugalskega in španskega diktatorja in nato papeža, v politični kampanji, da će ni drugega izhoda, naj se Italija povrne v fašizem, seveda v omiljeni, z demokracijo zlikani obliki.

"Gre se med Moskvo in Washingtonom", pravijo listi v Parizu, ko razpravljajo o volitvah v Italiji.

Pravilno: Gre se med Wall Streetom in med italijansko ljudsko fronto. Bo izgubila, razen ako se zgodi čudež. Toda naj je tako izgubi, socialna vprašanja v Italiji bodo ostala. Ameriške dolarske dajatve bodo lahko držale Italijo pokoncu nekaj časa. Morda celo precej let. Ampak nobene volilne podkupnine, kakršne siplje sedaj tja naša vlada in naš kongres, ne bodo mogle rešiti Italije "za naš način življenja".

Ne samo Italija temveč vsa Evropa je za kapitalizem izgubljena. Ako bi bil naš državni tajnik general Marshall politik, razumen politik namreč — bi to vedel in ne bi tiral naše ter druge dežele v tretjo svetovno vojno.

Kandidati za predsednika Zedinjenih držav in njihova mnenja

Harold F. Stassen je dobil v primarnih volitvah v Wisconsinu veliko večino kar pomeni, da bo imel na konvenciji republikanske stranke v Philadelphia močno oporo in da ga bodo morali njegovi tekmeci upoštavati.

Kdo in kaj je Stassen?

Pred leti je bil izvoljen za governerja Minnesota. Po rodu je tako pišejo, nemškega in škandinavskoga pokolenja. V politiki je reakcionar. Vsakdo, ki se poteguje za socialne pravice, mu je "komunist". V Minnesota oglašajo Stassena za "liberalca". A je v resnici bolj nazadnjški kakor pa ne primer senator Taft. In veliko bolj omejen v razumevanju mednarodne situacije kakor pa newyorški governer Dewey.

Na demokratskem tiketu bo predsedniški kandidat sedanj predsednik Truman. Njegovi kolegi bi ga radi nadomestili s kom drugim, a on se noče umakniti. Kdo je Truman, to je sedaj znano vsemu svetu. Je nazadnjak, služabnik Wall Streeta in Proletarec se prav nič ne boji tega zapisati neglede na pretnje s predalov "Ameriške domovine".

Ako ne Truman — torej general Eisenhower. On je "izven", čim je izjavil, da ne bo kandidiral. Prvotno so ga "šturmali" republikanci. Eisenhower ne pripada nobeni stranki in je pravocasno uvidel, da je najboljše, ako se drži svojega vojaškega slovesa. To je posrečeno storil.

General MacArthur je kandidat, za katerega vodita kampanjo z vso silo časnika magnata Hearst in McCormick. V Wisconsinu se je njuna kampanja povsem izjalovila.

Senator Robert Taft iz Ohio v Wisconsinu ni kandidiral. Newyorški Dewey je bil bolj nepreviden in pogorel.

Poleg teh se poteguje na republikanski listi za predsedniško službo californijski governer Warren. On se smatra za liberalca.

Niti eden izmed republikanskih kandidatov ni radikal.

In Truman prav gotovo tudi ni niti senca tega kar je bil pokojni Franklin Delano Roosevelt.

Torej, kaj imamo še na izbiro?

Na volilni listi v primarnih volitvah je in bo mnogo kandidatov. Približnjega novembra jih bo kakih pet. Glejmo bodo trije:

Najboljši ameriški narodni sport

Nekateri ekonomi nam prerajujejo novo veliko brezposelnost, drugi trdijo, da je še dolgo ne bo

Kako izgleda položaj zaposlenosti delavcev v tej deželi? Za še kako dobro. Toda stevilno nezaposlenih se veča z dnevi v dan. Zaposljevalnice — državne in privatne — pa jamajo, da zahtevam delodajalcov se vedno ne more ugoditi.

To je verjetno. Kajti izkoristevalci so v zadregi najbolj za te vrste delavcev, kakršne heijo, da jim bi delali napol zaston, ali komaj za hrano.

Vladna propaganda, oddajana skozi Labor Department, trdi, da brezposelnost v naši deželi je ni več trditvam, da je armada nezaposlenih čedljive večja.

Kako to stvar razlagata vladni oddelki, priobčujemo tu članek iz urada organizacije Common Council, ki med vrsticami pove več kot pa v tiskanih besedah:

Casopisje širom dežele primaša dnevno po več stolpcov oglašov, ki nudijo raznovrstno upoznavanje. Edor primerja te prilike upozlitve z nedavno obsejanjem nizkih številčkov zveznega urada za delavške statistike, bo zavzet, zakaj, oboje skupaj vrsto predvoda protibovje, ki ga je težko razumeti. V lancem avgusta na primer, je ta seznam zveznega urada delavškega urada beležil 2.100.000 delavcev kot "nezaposlenih", a istočasno je bilo opaziti povsod mnogo oglašov navednih upozlitiv, obenem je bilo objavljeno, da je redno zapošljenih 59.914.000 delavcev — to je skoro rekordna številka mikrodobne upozlitve.

Oni seveda, ki spravljajo skupaj statistike, niso zavzeti nad predstavljenimi pričakanim zgoraj.

Vedno, da popolne upozlitve ni mogoče dosegiti niti v najboljših časih industrialnega in drugega obrata. Svetovno upoznavanje prepriča to. Zenske puste delo in člane, nekaj čase doma; drugi delavci gredo za upozlitivo iz enega kraja v drugega in to, torej vsej za nekaj časa zabeleženi kot nezaposleni. Potem so tudi tako zvani sezonski dela. Po več sto tisoč delavcev in delavk upozljenih v takih delih je vsako leto po nekaj tednov ali pa celo mesecov brez dela. Mnogi od teh pa vzamejo vmes druge dela na farmah, v gozdih itd. V mestih gredo sezonski delavci pogosto na delo v poletnih letih, drugi, ki se drže strogo svoje stroke, dobivajo brezposelnostno podporo. Imamo tudi mnogo studentov, ki delajo med mesecem, le 9% jih je ostalo brez posla pol leta. Iz vsega tega bi

se dalo sklepati, da trajne nezaposlenosti zaenkrat ni, vsaj ne v resnem obsegu.

Italijanska duhovščina na Primorskem Šlovencem

Pod staro Avstrijo se je dogodilo, da je bil za gorilevsko nadškofov imenovan Slovenec, ki je bil pozneje promoviran celo za kardinala. On je bil edini s tako častjo v zgodovini slovenske katoliške hierarhije.

Tudi za škofa v Trstu je pažen imenovan Slovenia. Slovenec je za slične službe Vatikan upošteval tudi v Istri.

Ko je vzel Italijo podsež Mussolini, se je to spremeno. Slovenski škof v Trstu je moral poprati šila in kopita in nasledil ga je Italijan Mussolinijev način. V Gorici pa je dobil nadškofovsko službo duhovnik, ki je bil za Mussolinijev fašizem in za njegovo protislovensko gnojo bolj ognjevit kakor pa duče sam.

Nova razmejitve in pa poraz fašizma, je vrgla vikatansko politiko v julijski krajini s tira.

Gorilski nadškof je že prej odigral, kajti v raznoredovanju Slovencev in izvrševanju Mussolinijev politike je bil zagrizen prve vrste.

Se vedno pa je ostal na svojem mestu tržaški škof Santin.

"Primorski dnevnik" piše o njemu:

Znan je, da kadar koli škof Santin kazuje slovenske in hravtske duhovnike, se vedno sklicuje na cerkvene paragrafe. Tačko se hoče pred javnostjo opraviti in si težko vest olajšati.

Na Portugalskem nadzoruje Vatikan v Lizboni banko "Ultramarino", ki pa zoper nadzoruje vse rudniške koncesije in plantaze v portugalskih kolonijah Mozambique in Angoli.

V Švici sestoji cerkev sama zelo močno organizacijo fevdalnega in kapitalističnega značaja ter kot taka podpira fašizem. Je zato posujojo neizmerno nepremičnino predvsem v Barceloni, Madridu, Sanianderu in Silviji.

Na Portugalskem

nadzoruje Vatikan v Lizboni banko "Ultramarino", ki pa zoper nadzoruje vse rudniške koncesije in plantaze v portugalskih kolonijah Mozambique in Angoli.

V Švici

Svicaški jezuiti nadzorujejo največja mednarodna podjetja električne industrije, v kateri je najvažnejša "Electro-Bank". Če si se, da Vatikan razpolaga v raznih državah s kapitalom od okrog 200 milijonov frankov predvojne vrednosti.

V Španiji

V Španiji ima cerkev sama zelo močno organizacijo fevdalnega in kapitalističnega značaja ter kot taka podpira fašizem. Je zato posujojo neizmerno nepremičnino predvsem v Barceloni, Madridu, Sanianderu in Silviji.

Na Portugalskem

nadzoruje Vatikan v Lizboni banko "Ultramarino", ki pa zoper nadzoruje vse rudniške koncesije in plantaze v portugalskih kolonijah Mozambique in Angoli.

V Ameriki

Največje investicije Vatikana pa so v Ameriki, zlasti v Zed. državah.

V Zed. državah razpolaga Vatikan s paketi delnic v deželih, državah, družbah, družbah za raznoredovanje v trustu Sinclair Oil, v trustu Anaconda Cooper in v drugih rudniških podjetjih. Interese Vatikana predstavlja v Zed. državah predvsem banka Morgan.

V Buenos Airesu posebuje Vatikan velike kapitale v tramvajskih družbah, družbah za razpolodelitev električne energije, plina, pitne vode itd. Sodoben je s kapitalom pri paroplavnih družbah Mihanovič, ki ima monopol za prevoz po reki Dela Plata Ltd.

Vatikan nadzoruje ameriško-spanško banko, ki ima sedež v

slovenski duhovni ustanoviti poljuden verski, nepolitičen list. Ljudska oblastva so v to rade volje prijih. Sestanek, kjer bi se imalo o tem razpravljati, pa je škof Santin prepovedal. Najstarejši duhovniki so vzklikali: Škof je ob glavo!

In tako bi lahko napolnil štiri "Primorske dnevnike" z opisovanjem nemodrosti škofa Santina. Msgr. Santin se paragrafu 331 ne drži in se ga ne bo, dokler bo živ. Nemodrost namreč ne more postati moder.

Paragraf 348 pravi, da so škofje dolini, vsako leto vizitirati škofij. Škof Santin pa te delavnosti sploh ne more vrstiti, ker ne pozna drugega, jesika ranen italijanskega. On je torej popolnoma 100% odvisen od tolmačev. Ali naj bo to resna, vestna vizita, ce se škof ne more zmanjšati z verniki, ampak naj se naučijo jezik tamoznjega ljudstva.

Ako je torej škof in duhovnik, ki gre v Afriko dolžan, naučiti se jezik Culukafrov in ljuđevcov, kar je škof, ki gre med Slovence dolžan, naučiti se jezik Slovencev? Msgr. Santin trdi, da ne, in se gre tudi drži.

Ali tako izpoljuje škof Santin cestevne zakone?

Videli smo jasno in razločno, kako se škof kreči do drži paragrafov. Kadar gre proti slovenskim duhovnikom, čeprav so paragrafi krivčni. Videli pa smo tudi jasno in razločno, kako isti škof tepta cerkvene zakone, kadar se tičejo njega, četudi so še tako pravici.

Edino dobro, ki bi jo mogel škof msgr. Santin škofiji storiti, bi bilo njegovo — slovo. Tega pa prostovoljno ne bo storil. Zato ga bodo razmere k temu prisilile. In v nedolgem času.

VATIKAN—OGROMEN MEDNARODNI TRUST

</

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

(Nadaljevanje.)

Ladja brzi. Iz njene notranjosti se je zaslišal globok in močan glas. Nekdo poje:

Pokle su me prikovali zlizane za ove daski,
ja nisam več doma videl, ni svoje
zagledal majki.

Si l' cela mi, kuča bela? Si l' mi,
majko, prebolela?

More, more sinje!

Joža posluša in premišljuje:
— Koga so neki prikovali pod te deske? Koga so neki odpeljali
daleč od doma in matere? —

Pokle su me zakopali va ovu
drevnu rakvu,
videl nis' bora va šume, ni na nebe
sunc žarko.

Si l' se, drevo, osušilo? Si l' se
sunc ugasilo?

More, more sinje!

Joža posluša žalostno pesem
in šepeta: — Koga so neki živega
zakopali? — Velikan je zaprili:
— Kdo si, nesrečne? —
toda pesem je umolknila.

Mrači se. Nebo so zastrli oblači, morje je črno. — Nevista bo! —
govorijo mornarji; na jambore plezajo, jadra privezujojo, pa
se zopet zbirajo na krmu, da po-
večerjajo s kapitanom in protom
Zuanom. Ladja naenkrat ob-
stane.

Joža mirno leži ip kar naprej
premišlja: — Kdo neki poje v
mojem jeziku tu pod mano? —
Na palubi je otipal širok pokrov
in ga neslišno porinil v stran. V
ladji se je nekaj premaknilo.
Skozi luknjo je pokukala velika
glava na širokem vratu in
močnih ramenih. Joža je videl,
da ima pred seboj človeka veli-
kega kakor je sam. Velikana sta
molčala in v poltemi precej dol-
go gledala drug drugega.

— Kdo si? — je vprašal oni
iz ladje.

— Joža mi pravijo, Sehavo.
In ti?

— Meni je bilo nekoč Ilij
ime; zdaj mi rečejo Galjot.

— Kaj počenjaš tam doli? —
zopet vpraša Joža.

— Vozim, v vsa ta vesla se
upiram.

— Kaj, v tiste lesene noge. S
čim pa?

— Poglej, s čim, — reče ve-
slač in dvigne svojih deset moč-
nih rok. — Sto jih imam ...

— Kako da ne prideš iz
jame?

— Noge so mi odsekali in me
z verigami privezali za trde des-
ke. Se premakniti se ne morem.
S šibami bi me. Tolcejo me. Po-
glej, kako mi teče kri po liech.
Njihov suženj sem — galjot.

— Odkod pa si, Ilij?

— V Deželi Dalmaciji sem se
rodil, svoboden ko ptič. Brani
sem svoje kraje pred sovražni-
ki. Oroke so nam jemali in mla-
denice, pa sem' jih podil s svojo
ladjo. Večkrat sem jih bil došel,
jim vzel sužnje in jih kaznoval.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA' ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (New Jersey Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$6.00 na pol leta; \$3.00 na letot leta; za Chicago in Cook Co., \$9.00 na celo leto; \$6.75 na pol leta; za inosemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

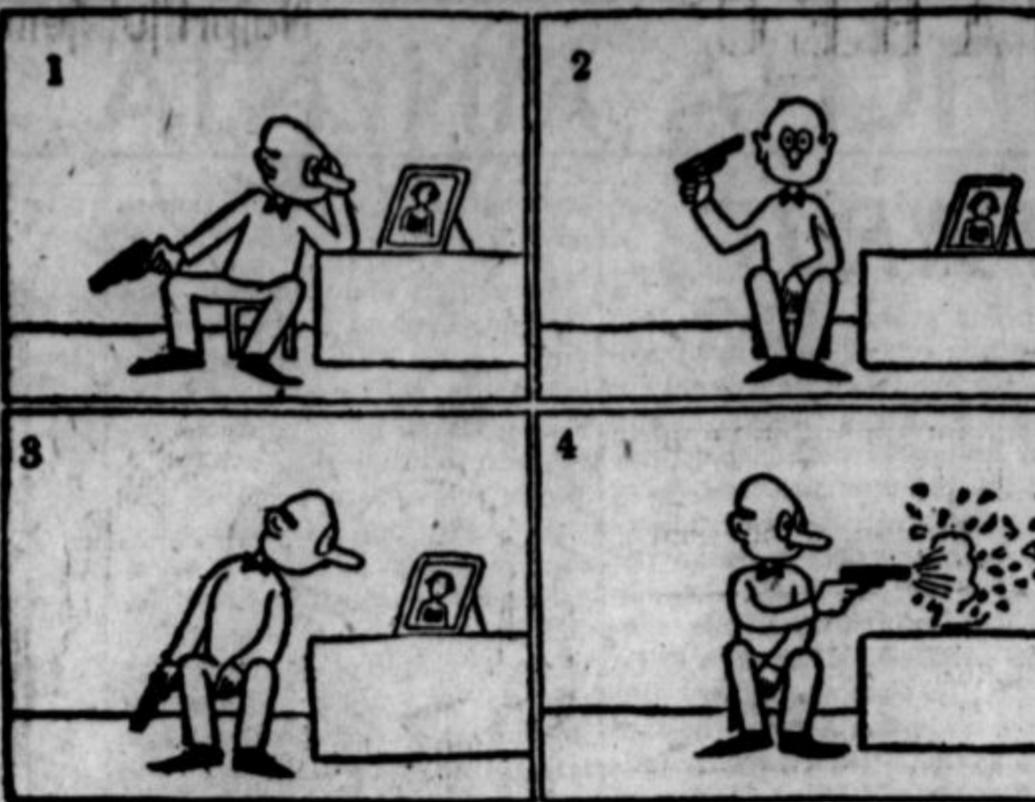
CHICAGO 23, ILLINOIS

1.—Zaljubljenc je sklenil, da ker ga dekle ne mara, se bo nanjo pošvigrati s samomorom.

2.—Se si je nameril pistojo, ko mu je sililo v glavo, da naj silko naj se enkrat pogleda.

3.—Posvetilo se mu je: Čemu naj se ubije radi dekleta?

4.—Ker se je nameril sprostiti, je rajše oddal strel v dekletovo sliko. In tako ni bilo nobene druge nesreče.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

John M. Stonich, Pueblo, Colorado, je poslal dopis, dve celoletni obnovitveni naročnini ter novo za v starci kraj za celo leto. Naročil je list Ani Stonič v Suhorju pri Metliku. — V dopisu (objavljen na drugem mestu v tej številki) pripoveduje, da se reakcija tudi v njihovem mestu druži za boj "proti Wallaceovim komunistom". In če ne bo višjih politikov demokratske in republikanske stranke pravčasno srečala pamet, bo rezultat masne histerije tak kakor je bil v Nemčiji in v Italiji. Pod krinko boja zoper komunizem je v njima nastal fašizem — in sedaj — le poglejmo posledice, pa bomo videli kam to vodi.

The Silent People Speak je popularna knjiga, dasi ni dobila toliko oglašanja kakor bi zaslužila. Zato ne, ker ne udrija po Jugoslaviji. Iz Bellinghama, Wash., jo je naročil George Podgornik, ki piše med drugim: "... to knjigo ravno zdaj čitam. Dobil sem jo v Public Library. Ampak kdorkoli želi dobro, ne samo jugoslovanskemu ljudstvu temveč vsemu človeštву, in akomisli, da je mož, naj storji kar zmore za pobijanje predsedkov. In to bi storil, aki siri to knjigo med ljudi. To bi moral biti dolžnost vsakega razumnega Američana in posebno že Američanov slovenskega rodu."

Kot čitaljem znano, se George Podgornik v naših naprednih listih večkrat oglaši tudi z dopisom.

John Dekleva, Gowanda, N. Y., je poslal obnovitev naročnine za Joe Veneja, \$1 pa je prispeval Vene v tiskovni sklad. Dekleva si je ob enem naročil tudi še en izvod Družinskega koledarja.

Joe Merton, Detroit, Mich., je obnovil naročnino in postal \$2 v tiskovni sklad.

Miss Josephine Mozina, Beamsville, Ontario, Canada, se je obrnila na Prosvetno matico za primerno igre. Poroča, da grade v Beamsville slovensko dvorano — prvo v Kanadi. Tako pravi njenje pismo.

Joseph Korsic, Detroit, Mich., je poslal vsoto \$56, od tega za poslednjih 40 izvodov Družinskega koledarja, ki ga je razprodajal v avtrem mestu. Ostala vsota je za oglase, naročnino in 50c v tiskovni sklad. Ob enem Joe piše, da ako se bo tako potčutil, mu v bodoče ne bo mogče vršiti tega dela, pač pa bo pomagal kolikor mu bodo dopuščale moči. Želimo mu dobro zdravje in pa da bi potem spet cilj nadaljeval s tem agitacijskim delom.

John Krebel, Cleveland, O., je poslal računsko poročilo za klub št. 27 JSZ in z njim vred razne druge podatke. So zanimivi, ker pričajo, kako težko delo imajo v današnjih dneh nove vojne histerije oni, ki vztrajajo navliz vsekar kar pride, ker jim je načelnost in napredek ter za aktivnosti več kot za vse drugo. Glavni pogon temu klubu in pa tudi največ brig, mu daje pevski zbor "Zarja". Včasi je bilo tako, da je bil kakemu našemu klubu pevski zbor v nekako finančno breme. V Clevelandu je obratno. "Zarja" bo imela svoj koncert v nedeljo 25. aprila v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. Vsi in Clevelandu in v sosednjih naselbinah so vabljeni, da se ga udeleže. Prične se ob 4. popoldne. Vredno je, da podpremo to našo staro glasbeno ustanovo z vsemi močmi — kajti s svojim delom skozi toliko let — od vsega začetka, je dokazala, da je naš naklonjenost več kot zasluzila.

Ob enem je John Krebel s poročilom o klubu ter drugih stvari poslal šest celotnih obnovitvenih naročnin. In pa da je društvo Jurman prispevala v tiskovni sklad \$25, Anton Jania pa \$1.

Društvo 562 SNPJ je obnovilo članarino Prosvetni matici za Dr. John J. Zavernik PHYSICIAN and SURGEON 3724 WEST 26th STREET Tel. Crawford 2212 OFFICE HOURS: 1:30 to 4 P. M. (Except Wed., Sat. and Sun.) 6:30 to 8:30 P. M. (Except Wed., Sat. and Sun.) Res. 2219 So. Ridgeway Ave. Tel. Crawford 5448 If no answer — Call Austin 5779

Club št. 1 JSZ v Chicagu bo Klub št. 1 JSZ v Chicagu bo BARETINCIC & SON POGREBNI ZAVOD Tel. 20-361 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

Koncertna prireditev v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Tukajšnja društva, ki so včlanjena v Prosvetni matici, prirede v nedeljo popoldne dne devetega maja v Slovenskem narodnem domu na Deseti cesti velik koncert, kakršni v naši naselbini in ne v sedanjih krajih ni bilo — menda še nikoli ne kaj takega. Kajti nastopili bodo štirje pevski zbori iz treh različnih držav.

Prebitek te prirede je namejen za ohranitev Proletarca.

O tem koncertu se pri nas veliko govori. Odziv ob tukaj bo dober, o tem smo prepričani. A mi bi radi, da bi se odzvale k tej akciji tudi druge naselbine.

Koncert bo kajpadva prvočasen. Od clevelandske "Zarje" pride Jennie Fatur, Sophie Elarsich, Frank Kokal in Edwin Poljak. Peli bodo narodne in partizanske pesmi.

Iz Chicaga pride moški pevski zbor "France Prešeren". Njihov pevovod je sloviti češki glasbenik Frank Kubina. "Prešeren", kot znano, je prvočasen pevski zbor.

V Milwaukeej imajo pevski zbor "Naprek", ki je znan v vsi milwaukeejski javnosti in pa Slovenscem tudi v drugih krajih. V prejšnjih dobrih starih časih je večkrat zapel na našem odru. Vsi smo ga bili veseli in tudi sedaj ga radostno pričakujemo.

Do tu smo omenili le gostuječe zbrane. A ne pozabite, da imamo pevski zbor tudi v Waukeganu! Vodi ga Kristina Stritar. Kaj bodo zapeli, to je za sedaj še tajnost. A zagotavljajo nam, da kaj takega, kar bodo oni predvajali, v našem narodnem domu še ni bilo, od kar obstoji.

Pa naj bo dovolj za danes. Ko bom izvedel o sporedu kaj več bom sporočil. Medtem pa kupujte vstopnice. Razprodajalci pa pravim: ko jih vam bo zmanjkal, kar meni sporočite in poskrbel vam novi začetek.

Naj se dodam, da bo naš glavni govornik na tej priredi Joško Owen, ki se je te dni vrnil iz republike Mehike in bo torej dobro razpoložen poleg resnih besed vtakniti vmes tudi nekaj ribniških šal.

Martin Judnich.

Vabilo na shod

Chicago, Ill. — Kot je bilo že poročano, priredi Centralni odobr SAN Sovijih podružnic, društev v klubov v Chicagu javen shod v petek, 7. maja v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina prosta.

Na tem shodu bodo govorniki v slovenskem in angleškem jeziku pojasnili današnji položaj, kakor tudi potrebo skupnega delovanja vseh zavednih rojakov, še posebno, ker se bližamo letu 1949. Včasih so bile ne samo naših rojakov in temveč tudi odričanci, iz Bosne itd. Tako je minil na tej razstavi za vse, ki so jo posetili, tako lep večravje.

Frank

Primožič,

Milwaukee,

je nam sporočil o izidu volitev, v katerih je zmagal v kandidiranju za župana Frank Zeidler. Dnevnika "Sentinel" in "Journal" sta udrihalo po njemu, a je vendarle prodrli ljudski glas.

Martin

Judnich,

Waukegan,

piše v tej številki o priredi v korist Proletarca, ki jo bodo imeli dne devetega maja.

Mir

je mogoč le, ako ga hočejo vse narodi, vse dežele, vse svet.

Zelite najboljši Angleško-slovenski besednjak? Ali pa Angleško-slovensko berilo? Pišite po eno ali drugo knjigo v knjarno Proletarca. Prva stane \$5, druga \$2. Avtor obeh je dr. Kern.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEPONI: CANAL 7172-7173

ZA LICE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.
Tel. MICHIGAN 3145
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE Tiska pri nas

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

polnoma zadovoljna. In čemu bi torijska stranka sploh ne bila vesela, ko njuno taktiko izvaja celo boljše kakor pa sta jo onadva! In v enake namene!

Cikaški kardinal Stritch je uvedel v svoji nadškofiji poizvedovanje, koliko tukajšnjih katoličanov bi lahko sprejeli koga izmed razseljencev, ki tugejujo po evropskih taboriščih pod ameriško in angleško oskrbo in zaščito, ker nimajo kam iti. Kardinal Stritch pravi, da med 800,000 razseljencev, ki žive v kempah v Nemčiji, v Avstriji in drugje v zavezniški coni, je 55 odstotkov katoličanov. Ugotavlja, da je med njimi veliko izčlenih delavcev, vajenih raznih obrtnišev, ki bi lahko izpolnili vrzeli, ker v Zed. državah takih poklicnih delavcev manjka. Dr. Miha Krek, ki je proučeval begunske tabore, pa govori po slovenskih shodih v Ameriki, da so večše, zdrave delavce odbrala že druge vlade. Ostali so torej v begunske tabori večinoma otroci, ženske, stari in bolni ljudje, in pa revni židje, ki se jih branijo vse dežele. Namen katoliške cerkve v teh poizvedovanjih je dobiti tukaj dovolj takih družin in posameznikov, ki bi hoteli jamčiti za sem dobljene razseljence, da jih bodo preživljali, dokler se sami ne bodo mogli. Ob enem katoličani in židje velike nakolektajo za vzdrževanje beguncov dokler so še tam, a problem, kako jih dobiti trajne domove, pa je resnično težak. Kajti kadar se gre za to, da bi dobil v svojo sredo betežne, izčrpane in druge dela nezmožne ljudi, tedaj se pojavi tudi v načku krščanskega usmiljenja velika vrzel.

Konservativna (torijska) stranka v Angliji trdi, da ugled delavske stranke pada. V dokaz ji je, da so laboriti v raznih občinskih in okrajnih volitvah lansko jesen in v marcu ter aprilu izgubili posebno po deželi mnogo mandatov. Cetudi so jih, to ni še merilo, da laboriti izgubljajo in toriji dobivajo, kajti v občinskih volitvah se gre z golj med lokalnimi osebnostmi. Kakšno je razpoloženje Angležev do ene ali druge stranke sedaj, se bo videlo po bodo razpisane prihodnje parlamentarne volitve. Teh pa še dokaj časa ne bo, ako se med tem ne dogodi kaka težka politična in ekonomska kriza. V takem slučaju so na Angleškem navajeni parlament razpustiti in izvoliti novega, "za politiki" uganego "ljudski glas". Od kar je bil v ameriškem kongresu Marshallov načrt srečno sprejet, so Angleži spet na koncu. Kajti prvo ameriško "posojilo" Angliji, dano po vojni, v soto blizu 4 milijarde, je že zapravljeno. In gospodarski položaj angleške ekonomije je vse kaj drugega kakor ugoden. A neugoden bi bil morada še bolj, če bi toriji ostali na vlasti. Sedaj saj laboriti vlečejo zanje kostanj iz žerjavice. Pod vlasti torijev bi te nehvaležne vloge ne bi hoteli vršiti. Ali pa tudi, kaj se ve?

je za zgraditev zadržnih domov ne vidijo radi.

Slovenci v Milwaukeeju — tisti namreč, ki so pred leti ogrevito, agitirali za socialistične kandidate, dokler ni šla stranka v razpad, so se z drugimi naprednimi volicili vred v torsk 6. aprila zelo dobro postavili. Od omenjenega dne ima Milwaukee spet socialistična župana. Zmagal je v kandidiranju za to službo Frank Zeidler, star 36 let, izborni v agitaciji in imeniten organizator. Mesto Milwaukee je imelo socialistične župane od leta 1916 do leta 1940, ko je brat sedanjega novega župana porazil D. W. Hoana. Tako je Milwaukee spet v svojem, nekdanjem slovesu in zanašamo se, da mu bo novi župan Frank Zeidler ne le vreden naslednik temveč tudi še boljši pospeševatelj socializma kakor pa so bili njegovi predniki.

General MacArthur je smaran za Wisconsinčana, ker je po njegovem lastnem izročili tam njegov stalni dom. (Zivel je v Wisconsinu le nekaj časa.) Zato je več kot čudno, da so ga v volitvah dne 13. aprila volici v Wisconsinu zavrgli kot predsedniškega kandidata Zed. držav ter se rajše izjavili za bivšega minnesotskega governerja Stassena. Oba sta bila kandidata na republikanski listi in enako z njima vred newyorški governer Dewey. Slednji je ostal daleč zadaj, dočim je pred štirimi leti dobil v enakih volitvah v Wisconsinu vseh 26 elektorjev. Dasi ljudstvo v volilnih kampanjah zelo malo misli — "politični" mislijo zanj, je vendar rezultat v Wisconsinu jako "poučen".

Hearst in ves njegov tisk ročni že dolgo po vsi deželi, da edino general MacArthur je odrešen, ki nas lahko vodi iz "Trumanove puščave" v "obljubljeno deželo". Slično kampanjo učinkuje čikaški Robert R. McCormick. In vendar volici republikanske stranke v Wisconsinu niso hoteli slediti njunim apelom in histeriji. Izbrali pa so si sedaj tudi v kandidatu Stassenu tako osebo, ki je in bo orodje reakcije.

Belgijski regent princ Charles je bil v Beli hiši kraljevske sprejet. Bil je Trumanov gost en dan, na to pa gost državnega departmanta in pogočen v "visoki society skozi več nadaljnji dne svojega bivanja tej deželi. Da-si visoke washingtonske dame gledajo v rojalističnih titelih "čuda božja", ali pa "sex appeal", je bil obisk regenta Charlesa bolj tako — fant ni "prikupen" kot je romunski Mihail ali pa njegov bratanci bivši kralj Peter. Tudi belgijski minister upravnih zadev socialdemokrat Henry Spaak pride včas v Washington. On je sedaj resničen glavar Belgije, ne pa odstotni kralj Leopold in ne princ regent Charles. In dasi Spaak v Washingtonu ni deležen kraljevskih sprejemov — nedvomno mu tudi nič zanje — pa vendar vselej kadar se oglasi v državnem departmantu ali pri Trumunu storii za starci red v zapadni Evropi več kot pa bi mogli vsi dvorjani kar jih je še tam okrog. Spaak slovi za dobrega diplomata in posebno, ker se poteguje skupno z Marshallom za zgraditev protisovjetskega bloka. Spaak pri tem meni, da bo uspeh možen le, če v Washingtonu ne bodo ovirali reform, ki jih imajo namen izvesti socialdemokrat v državah Marshallovega plana in pa angleški laboristi. Trenja bo torej še dosti, kajti tudi v zapadni Evropi se širi mnenje, da bo najboljše, ako se kapitalizem povsod čimprej in tem bolj temeljito odpravi. Seveda, jasno je, da vsled sedanje politike vlade Zed. držav ter njenih zaveznic ta proces ne bo šel gladko. In nevarnost je, da nas zavede v novo svetovno vojno. Navadno ljudstvo ne bo imelo od nje ničesar razen žrtve in pogubo. Vojni lordi pa si bodo morda le še kje dobili zatočišča, kajti so si ga mnogi nemški, japonski ter italijanski vojni bogataši in služabniki njihovega reda.

Dasi je lovake sezone konec, je odprta v vseh deželah nova, zares ognjevita "lovska sezona" — namreč na "komuniste". Lov je jih na Burmi, v Južni Ameriki, ciljajo nanje v Italiji, prete

je za zgraditev zadržnih domov ne vidijo radi.

REMEMBER . . . ?

Jim v Trstu, v Franciji in tudi v Angliji pripravljajo "čistko", da jih pomejtejo iz javnih služb. V Zed. državah pa je vzor naša vlada, ki dokazuje, kako se lahko take "love" na "deckarsko divjačino" uspešno vprizarja. Pa ne gre in ne bo šlo. Radikalce in upornike so zapirali, jih obešali, obglavljali, križali — a boj za odpravo suženjstva, potem za odpravo fevaldstva in v modernejši dobi za odpravo izkorisčanja kmetov ter mezdnih delavcev in za iztrebljenje vseh socialnih krvic se je nadaljeval neglede kako je bil prepovedan. Razrednega boja ne bo ustavila ne Trumanova ne kaka druga doktrina, dokler ne bo stari red nadomeščen s socializmom.

John Filipič pravi v Prosveti z dne 6. aprila, "da ne (Ivan) Jontež in ne (John) Langerholcista ustvarila za našega človeka niti pike." To je zelo nepremišljena trditev. Ne Jontež in ne Langerholcista prijateljska smernica, po katerih delujemo v sedanjih razmerah, a vendar, reči o Langerholcu, da ni ustvaril za našega človeka niti pike, je bedasto, prav po domače rečeno. Kar on danes zagovarja, je njegovo prepirjanje. In ako bi dopisnik videl ali poznal Johna Langerholca skozi dolga leta, ko se mu je mčil v agitaciji za JSZ, za SNPJ in za naš napredni tisk, ga širil, tekal po šolah in sejah — in urgiral v to deludi svoje otroke — bi prav gotovo ne mogel reči, da ni storil za naše ljudstvo "niti pike". Le ne posnetomi fanatizmu legionarjev, ki razbijajo Wallaceove shode, le ne se pogrezati v histeriji zaeno s histeriki na kapitalistični strani, pa bo boljše že vse tiste v našem gibanju, ki ruskij srp in kladivo v tla.

Lani, ko se je vrnil tu Town Hall Meeting of the Air, je fant na široko govoril proti slovenskim državam, posebno zoper Rusijo in kako potrebno je zbiti ruski srp in kladivo v tla.

Ameriški državljan slovenskega in hrvaškega porekla, ki morda čitate te vrstice, zavajate se, kako važno je, da sodelujemo z vsemi tistimi Američani, ki so za izvolitev Wallacea in Taylorja in s tem za program progresivcev. In za izvolitev na prednega kongresa.

J. M. Stonich.

Konzert in opereta pev. zboru "Zarja"

Cleveland, Ohio. — Kakor je omenil član pevskega zboru "Franceta Prešern", Anton Udovich, da se nekateri pritožujejo čez dolge dopise, pa je radi tega le kratkega napisal, tako naj bo tudi meni dovoljeno nekaj prostora za kratko sporočilo in za vabilo na koncert naše "Zarje".

Vrnil se bo v nedeljo 25. aprila ob 4. popoldne v Slov. narodnem domu na St. Clair Avenue. Pevci in pevke se pridno vežbajo in prihajajo na vaje, nekateri pa deset milij daleč. Vsi v veri, da podajo občinstvu nekaj urinega glasbenega užitka. Sami pa nimate od tega drugega kot zavest, da nadaljujejo s kulturnim delom.

Program, kot že omenjeno v prejšnjih pogovilih, se bo pričel ob štirih popoldne. V prvem delu bodo predvajane klasične in partizanske pesmi. Nastopil bo zbor skupno in v raznih drugih točkah solisti, dueti in kvarteti.

V drugem delu pa bo vprizrena opera "Srce in denar". Važni vlogi v njej imata posebno Frank Kokal in Tone Perusek. Videli ju boste v tekmovanju za nevesto. Prvi ima denar, ki je nevesto kupil, drugi pa srce, ki je od kupil. In znaga srce. Sicer pa boste sami videli, kako se bo izšla ta reč.

Koncertnega sporeda vam ne

bom opisoval na dolgo in široko, kot sem že ugotovil v uvodu. Sami boste lahko presodili, koliko dobrega je "Zarja" na glasbenem in na drugih poljih storila dosedaj in koliko še bo v bodoče. In prav tako na koncert nem.

"Zarja" nastopa na priredbah mnogih slovenskih naprednih organizacij, da jim pomaga do boljšega uspeha. Zato je dolžnost tudi nas, da ji gremo na roko, ker le na ta način bo lahko tudi v bodoče pomagala kamor koli se bo mogla odzvati.

Od te priredbe bo prispevala del prebitka za svobodni tisk, namreč v obrambo treh toženih naprednih listov, ki jih hoče re-

akcija uničiti. Vstopnice v predprodaji so po 80¢ pri blagajni bodo \$1. V predprodaji jih dobite pri pevcih in pevkah in v starem poslopu SND, v Collinwoodu pa v Durnovi prodajalni na Waterloo Rd.

Po koncertu bom imeli — kot običajno, pristno domačo plesno zabavo in sešli se bomo spet s prijatelji ter starimi znanimi, ki prihajajo na Zarjino koncerto od blizu in daleč. V prireditku pa bo v izobilu dobrin in kuharice ter strežake ter točaji pri baru pa bodo skrbeli, da bo ste vsi točno in dobro postreženi.

Na svidenje v nedeljo 25. aprila — John Krebel.

SIROVO MASLO IN MARGARINA

Visoki živiljenjski stroški pričajo v ospredje pritisk v državnih kot v zvezni zbornici, ki zahteva odpravo omejitvenih naredb glede izdelave in prodaje margarine, nadomestka sirovega masla. Ta nadomestek, kot znano, je izdelan večjidel iz rastlinskih olj ali maščob in iz olj ali fižola znanega pod imenom soja. Te omejitve, od katerih gotove izhajajo še od začetka tega stoletja, so bile uvedene največ vsled pritiska mlekarjev. Ena teh omejitvenih naredb določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da izgleda kakor sirovo maslo. Dodatno k temu imajo pa še posamezne države določen svoj tozadvenec davka. Da se izognede plačevanju tega davka, stavijo izdelovalci margarine v zavitke, ki gredo v drobno pridajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemalec lahko sam pobarva margarino za namizno uporabo namesto sirovega masla. Na omotu pa mora biti navedeno dejstvo, da je vključeno barvilo. Izdelovalci sirovega masla niso obvezani tega izjavljati, dasi je dobro znano, da je večjidel sirovega masla, ki pride na trg, umetno postobarvan, da lepo rmeno izgleda.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker delavstvo ne razume niti svojih lastnih interesov. V industrialnih bojih pa bodo tudi takci delavci označeni za "komuniste", kot so sedaj drugi, ki so v stavkah in izgubljajo pa tudi pretepani so v njih.

Mladji republikanci in tudi mladi demokrati v Puebloju klub za pobiranje komunizma. Tvorijo ga razni konservativni krogi, ki smatrajo, da s tem delujejo za amerikanizem, če nadzovejo vsakega, ki je n. pr. za Wallacea — za komunista. V tem klubu so zastopani tudi ječarski delavci. To je zlasto, ker

VILJEM KUNST: JUGOSLAVIJA SE ZAVZELA POSTATI MODERNA INDUSTRIALNA DRŽAVA

(Konec.)

Vsi zemeljski zakladi in vsi viri energije pa so mrtvi, če ne poseže vmes človek s svojimi rokami in s svojim znanjem. Znanost je tista, ki nas uči, kako posločimo ležišča naftne, premoga in drugih rud in rudnin. Znanost nas uči, kako iz rud pridobivamo kovine, kako iz kovin izdelujemo stroje in kako ravnamo s temi stroji, kako z njimi izdejujemo vse, kar nam je potrebno. Znanost nas uči, kako zaustavljamo reke, kako gradimo jezove, električne centrale, transformatorje in kako ukročeno vodno silo v obliki električne vodimo, kamor nas je volja.

Zaradi tega posvečen petletni plan pažnjo kadrom, to je ljudem, ki kaj znajo. Petletni načrt določa natančno, kaj mora kdo znati, da si bomo v najkrajšem času zgradili tovarne, da bomo mehanizirali poljedelstvo, da bomo elektrificirali deželo. Znanstveniki nas uči, kako bomo obdelovali zemljo, da bo čim več rodila, kakšno semem moramo sejati in kako moramo ravnati z rastlinami. Znanstveniki bodo skrbeli za boljšanje same živine, skrbeli bodo za naše zdravje itd.

Že uvedoma smo omenili, da se je v teku narodnoosvobodilne borbe spremenil družbeni red. Pred vojno so bili na oblasti kapitalisti, izkoričevalci ljudstva, ki so bili lastniki vseh prirodnih bogastev in virov energije. Vse to so brezgledno ropali le za svoj profit, vse drugo jim ni bilo mar.

Po zmagi v narodnoosvobodilni borbi pa je prišlo na oblast delovno ljudstvo, ki je danes lastnik vseh prirodnih začladov, vseh virov energije in večine proizvajalnih sredstev.

To ljudstvo si hoče z načrtnim gospodarstvom ustvariti lepše in srečnejše življenje.

Jamstvo, da bomo to dosegli, so nam uspehi, ki smo jih pokazali v povojni obnovi in v prvem letu petletke, dokaz pa, da bomo v novem družbenem redu z načrtnim gospodarstvom do-

ni ljudstva odvezla tržaškemu prebivalstvu vse osnovne demokratične pravice in vso svobodo. Ameriško-britanska cosa na STOju je edino ozemlje v osvojeni Evropi, kjer do današnjega dne še niso bile obdržavane kakšne volitve samovladajočih organov.

6) Z novim predlogom so Združene države, Velika Britanija in Francija napravile še težje pomirjenje duhov na STOju, kajti s predlogom se demokratična volja prebivalstva Trsta polnoma prezira, po drugi strani pa se še bolj otežuje sporazum med Jugoslavijo in italijansko republiko glede na tržaško vprašanje, kar bi sigurno najbolje služilo dobrim sosedskim odnosom med ljudstvom teh dveh mejaških dežel.

7) Končno smatra jugoslovanska vlada, da ob času predvolilne kampanje v Italiji more tak predlog služiti le podžiganju sovjističnega sovraštva napram narodom Jugoslavije, po drugi strani pa k poostrenju notranjih političnih odnosov v Italiji, kar ni nobeno v interesu bodisi italijanskega ljudstva samega, bodisi za utrjevanje miru v tem delu Evrope." SANS.

Polom Trsta ob enem največji fiasku anglo-ameriške diplomacije

Podarjanje Trsta nazaj Italiji je bil za nekaj časa zelo prilagoden trik v kampanji Angležev in Američanov — posebno slednjih — za izvolitev reakcionarne večine v novi italijanski parlament.

Toda Trst tudi pod Italijo ne bo prospeval, kot ne more pod zagrešeno politiko anglo-ameriške okupacijske oblasti.

Morda namenoma hoče, da je nastal položaj v "svobodnem tržaškem ozemlju" tak kot je, zato, ker se bojni, da bi ga Jugoslavija dobila.

Kakšen je položaj v današnjem Trstu? Kako je z njegovo industrijo in s trgovskim prometom? "Primorski dnevnik" piše o tem sledete:

Ze ves čas od osvoboditve je tržaška industrija v zastoju, pomorskega prometa in trgovine pa skoraj sploh ni. Res je sicer, da vlada brezposelnost v vsem zapadnem svetu, toda take brezposelnosti in mrtila, kot je v Trstu, ni nikjer. Drugje je brezposelnost posledica vojnega uničenja in kapitalističnega sistema, v Trstu pa povzroča brezposelnost poleg omenjenih objektivnih činiteljev predvsem politika okupacijske vojaške uprave in industrijev, ki delajo na tem, da bi se to malo industrije, ki dela, popolnoma zmrila.

Vsem je že v spominu izjava polk. Bowmana na neki tiskovni konferenci, ko je dejal, da bo tržaška industrija proizvajala odpiranje za škatle in čepovlake in vse delovanje vojaške uprave le je potrdilo njegovo izjavo.

Ladjedelnic niso obnovili, paroplovne družbe so registrirale svoje ladje v Genovi in Benetkah, zavarovalne družbe so se izselile. Ladjedelnice le delajo in se sedanje njihove zmogljivosti niso izčrpali, saj so odklonili vsa naročila iz tržaškega zaledja. Bolj prozornega dokaza sabotiranja tržaškega gospodarstva sploh niso mogeče dati.

Niso pa le odklonili naročili, ki so jih dale za tržaško in-

dustrijo zaledne države, temveč ovirajo, in onemogočajo vse tr-

mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na bodočnost mesta Trsta, kajti ta predlog omenja potrebo soglašanja od strani Italije, ne omenja pa potrebe soglašanja od strani najbolj prizadete zavezniške države: Jugoslavije.

"Ta način postopanja nudi vrroke za mišel, da ni cilj tega predloga pronataj boljšo rešitev tržaškega vprašanja in normalizacije odnosov med narodi južne Evrope, temveč da ima značaj propagande in ne pomaga utrjevati svetovni mir. V zvezi s tem smatra jugoslovanska vlada primerno opozoriti na sledeča dejstva, nanašajoča se na trža-

ški problem:

1) Vlade Združenih držav, Velike Britanije in Francije so dosledno bile tiste, ki so se najbolj potegevale za tako razdelitev tržaškega vprašanja kot je v glavnem bila končno zanesena v mirovno pogodbo.

2) Vlade Združenih držav,

Velike Britanije in Francije so dejansko delovale, da se one-

mogoči direktni sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede na rešitev tržaškega vprašanja, da-

si je možnost za sporazumno rešitev tega vprašanja bila jasno manifestirana.

3) Vlade Združenih držav,

Velike Britanije in Francije so v Začetnem svetu sistematično zadružile sporazum, glede na osebo, ki naj bi bila guverner Trsta.

4) S tem, da daje ameriško-britanska vojaška uprava polno svobodo fašistom in italijanskim sovjističnim elementom, ustavljena v Začetnem svetu sistematično zadružile sporazum, glede na osebo, ki naj bi bila guverner Trsta.

5) Ameriško-britanska uprava v Trstu je z upeljavo neomejene totalitarne vojaške oblasti, ki so jih dale za tržaško in-

dustrijo zaledne države, temveč ovirajo, in onemogočajo vse tr-

-

SLOVENE RECORDS

16-inch records 78s-COB, plus postage.

C-1201 Be happy, polka

Bye-bye-baby, polka

C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka

C-1226 Toe fat polka; Jolly polka

E. Yankovic and his orchestra

C-1192 Alpine waltz

Lampighter's polka

C-1211 Village tavern polka

Lumberjack — polka

C-1215 Mariana polka

Hit and miss polka

F. Zajc and his Polkateers

T-103 Silk Umbrella polka

Linden Tree — waltz

T-104 Tivoli Park Polka

Village Square Polka

T-114 Red Wine — Polka

Edelweiss waltz

Ernest Benedict Quartet

E-574 Na Marjanec, Polka

Clarice (Clara), Polka

Clevelandski Valček

Male Noček, Polka

J. Perush and his Tav. Band

• Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovenske artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, 23, ILLINOIS

Guns Before Butter

One may well wonder whether the American people are not looking back to the days when Hitler, Goering and Company were being held up to ridicule and the German people to scorn.

What bothered a large section of our population was the fact that the Germans being offered guns before butter, and that they were accepting the idea as their way of life.

Well, we spoke to one of those 100-per-cent democratic Americans the other day in an effort to question his present opinion about the Truman recommendation for militarizing America and supplying arms and other supplies to a large section of the outside world. And we were surprised to discover that what aroused him when imposed upon Germans isn't bothering him at all, now that he and his fellow Americans are the victims.

Armament, he told us is "necessary." So is universal military training. Likewise a selective service draft. Likewise billions for selected nations in Europe and Asia.

When we asked whether he liked the prospect of accepting rationing, inflation, controls, job freezing and lower living standards generally as a means of militarizing the United States and its friends, he stolidly—and stubbornly, we thought—replied that those things are "necessary" too.

It was only when we suggested that this nation was headed for a "guns before butter" policy that was essentially the same as that imposed upon the German people that he showed any real interest. He told us then that he didn't like our question. He was willing to accept the fact but he shied at the name.—Reading Labor Advocate.

What Do You Think of This?

Should a high State Department official accept a valuable favor from a big corporation, especially when he is in a position to shape government policy which may mean literally billions of dollars to that corporation, and possibly risk getting Uncle Sam into war?

The official is Loy Henderson. He heads the department's division of the Middle East, in which is located Saudi Arabia. There, the Arabian-American Oil Company, a Standard Oil subsidiary, has vast petroleum "concessions" practically next door to Russia.

It is admitted that Arabian-American recently provided and installed air-conditioning equipment in Henderson's Washington home. An oil company official says Henderson "agreed" to pay \$350. So far, there is no proof that Henderson paid even that bargain price. In any event, why should a top diplomat get so close to the smelly oil interests?—Labor.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

WE ARE ASSURED by the editor of "The CIO News" that the organization for which he writes is satisfied to have "business" and "industry" make profits.

The assurance is scarcely necessary. Both big labor unions stand for the profit system. Everybody knows that—although just what constitutes profit is a question which neither explain in detail.

However, here is what the CIO editor does declare:

"Let us say—here and now without quibbling—that we're in favor of business and industry making profits. In the first place we think that profits are desirable. In the second place, we recall what happened to the country some 18 years ago when there were no profits."

NOW, I AM offering one definition of profits: Profits are what is left after all the expenses of running a business are paid.

That, I admit is a tricky definition. The second I write it another question arises: "What are expenses?" And when we ask that question there comes to mind, among other things, the salaries taken by owners in their capacity as managers and the additional salaries taken by the relatives of owners who may or may not be doing socially useful and necessary work.

Those salaries run all the way up to close to a million a year, per individual which is a lot of money. They are not profits. But they ARE one of the results of the private-profits system. Profits is what business and industry tuck away in their reserve funds plus what they distribute to stockholders who own various-sized pieces of the business but who do none of the work that is necessary to make the business operate.

IF THE EDITOR was writing carefully, he wasn't attacking the enormous "takes" that go to a few business and industrial moguls under the guise of salaries, wages and bonuses. But what he was doing was assuring a lot of dirty-handed steel workers that the CIO had no quarrel with a system which permits those who own to dip into workers' pockets. In fact, he goes so far as to assure the membership that paying people for owning something is "desirable."

However, he does make a qualification. He wants the profit-takers to be reasonable. It seems that just so much parasitism is all right, but any more is all wrong. The fact that he doesn't say HOW much must be puzzling alike to stockholders and rank and file CIO-ers end.

PROLETAREC

NEW-STYLE WILLIAM TELL

NO, NO, NO, NO, NO

It was bound to happen—sooner or later.

OPA was tossed into the ashcan, and prices—and profits—started climbing. They kept right on going up and up, month after month.

The purchasing power of workers dropped each time prices rose.

Officials of the United Packinghouse Workers knew their members were having tough sledding, so they decided recently to conduct a survey to find out just how bad the situation was. They found:

1. A major portion of members of the union had been forced to spend their wartime savings.

2. A large portion had been forced to go into debt to meet current needs.

They learned, too, that profits of the big packers had increased well over 300% since 1939.

The union decided to ask for a pay increase of 29c an hour so members could live decently. The packers said, "No."

The union scaled its request down to 19c. The packers still said, "No."

The packers tried to get the CIO union to accept the inadequate 9c increase that it had granted an AFL union which represents a small portion of the packinghouse workers. The CIO union said, "No."

Finally, the union said it would accept the 9 cents, retroactive to Jan. 12, if the industry would arbitrate the difference between that figure and 29 cents. The packers said, "No."

A short time later some 100,000 CIO unionist "hit the bricks."

Well, that's the story. We're not going to use a lot of words to condemn the packers. They stand soundly condemned by their own actions.

This editorial, however, would not be complete without our using the word "greedy." So we'll use it where it belongs—to refer to the attitude of the packers.—CIO News.

Unions a Bulwark Against Depressions

We will not have another depression like the 1930's, for many reasons, one of the main ones being the fact that labor unions now are strong.

That unqualified statement is made in the "United Nations World" by Herbert Harris, economist and an editor of "Fortune," a high-priced magazine for the well-to-do.

Unlike in 1929, Harris says, we now have "safeguards" against a "drastic set-back." Chief of these is the collective bargaining strength of 15 million union members.

"Labor leaders are today in a position to keep wage rates from any appreciable downward variations."

That puts before the foes of organized labor this question: Would you rather have weak unions and a depression, or strong unions and no depression?—Labor.

HARD CASH

We now have another first class example of how monopolies, in this case an international storage battery cartel, takes money from the pockets of consumers—from trade unionists, from you and me.

They don't do it directly, of course. But by the round about practice of dividing world markets and making sure that no competition will be allowed to undercut their high prices, and by patent agreements, they have been able to keep a significant invention off the American market.

The result is that the American motorist must continue to buy the old fashioned storage battery that suddenly goes dead without warning every year or two.

We would like to think that the storage batteries lasting 20 years will soon be standard equipment with every car. But monopolies being what they are, we have our doubts.

Meanwhile it will be a good thing if all of us do a lot of hard thinking about how much monopolies cost us, in hard earned cash out of our pockets.

A New Way to Put It

People who live in glass houses might as well answer the doorbell.

Fair Return

A British barrister on his death bed willed his entire estate to fools and madmen. When asked his reason for such a gesture, he replied:

"From such I've had my money, and to such I make return."

LONERGAN'S COMMENT

Read the Society Papers For the "Inside Dope"; Truman Still Firm; Taft-Dewey Tie Up

By RAYMOND LONERGAN

If you wish to know what's going on in the Nation's Capital, you must read the society pages of the Washington papers.

"Her Majesty, the Queen of Rumania," and her little boy, King Michael, are causing quite a stir. Michael says he is now confident he will get his throne back—if he can get enough American dollars and soldiers to turn the trick.

Someone starts the yarn that he's in danger of assassination and a flock of Secret Service men are assigned to guard him.

Meanwhile, back in Rumania, Ana Pauker, the Communist lady who is acting as foreign minister, says: "We are glad to have shaken the burden of monarchy from our shoulders. Never again will we be forced to put our heads through the king's yoke."

We don't like Communists, but that doctrine sounds good to American ears. Our forefathers did a lot of fighting to put a crimp in the "king business."

Some Washington "Socialites" would like to forget the Revolution.

Kowtowing to German Prince

Here's another intriguing item from the social columns: Prince Aschwin of Lippe-Biestfeld, "pale, studious, and 33 years old"—he fought in Hitler's army during the war, but he is being received in Washington as a distinguished visitor.

Apparently Countess Kotzebue, "who displays the handsomest jewels seen in Washington in a long time," is responsible for the fact that the prince is living on the fat of the land on this side of the Atlantic, instead of being punished as a war criminal on the other side of the "Big Pond."

The countess, we are assured, is an American. At one time she was the wife of Prince Henry XXXIII of Reuss. We don't know what happened to the prince, but the lady is now the wife of a "Baltic count."

Financed Royal Match

She "took an interest" in Prince Aschwin and his brother, Prince Bernhard, and if this newspaper story can be believed, she financed Prince Bernhard's courtship and marriage to the Princess Juliana of the Netherlands, who one of these days will be queen of that country.

As a partial reward, the countess acted as godmother of the royal couple's eldest daughter. Furthermore, it was possible to so arrange things that Prince Aschwin was freed by a Dutch court. He was charged with "collaborating" with the Nazis. If serving in Hitler's army isn't "collaboration," then we don't know the meaning of that much-used word.

Think Only of Themselves

Apparently all along the Atlantic Coast these favored foreigners and their wealthy American friends are spending money in a most lavish fashion, while the common people of European countries are enduring indescribable misery.

It reminds me of a story told me by a Washington banker in the middle of World War II.

"Our bank is stuffed with the deposits of rich Europeans," he said. "Few of them will invest a dollar in Uncle Sam's bond issues, although the money is being used to take care of a population of 200,000,000 people. Its present population is about 45,000,000."

Lottery

The latest scheme to help raise funds for Britain's Labor government is a state lottery on a grand scale.

Sponsors say a total of more than 10 million tickets could be sold for one pound, or \$4 each. After distributing \$4 billion in prizes and spending \$200 million on expenses, the treasury would have \$3,800,000,000 left and the gambling instinct of Britshers would be satisfied.

The idea would probably go over except for the attitude of the established church. It has always condemned public gambling, and will probably continue to do so.

About Time at That

The crystal gazer was addressing one of his clients: "You will be poor and unhappy until you are 40."

"And after that?"

"You'll get used to it."

I'd like to go out to the racetrack with cash,

Give odds to the bookies who'd bet me;

And except for one thing, I'd start in right now;

I doubt if my wife would let me.

Tax-Cut Bill Means Yachts for

Rich, Wall St. Newspaper Suggests

The income tax-cut bill passed by Congress means more yachts and other luxuries for the rich, says the "Wall Street Journal", a financial newspaper which has no reason to exaggerate the bill's benefits for the well-to-do.

"The new tax bill," it declared, "is better than a salary boost to many high-paid executives."

"Take for example, Leroy A. Wilson, new president of the American Telephone and Telegraph Company. When he was advanced from vice president last month, his salary was lifted from \$75,000 to \$125,000.

"The \$50,000 boost sounded good—but under the old tax rates it hiked his take-home pay only about \$9,000.

"The tax cut will be more of a boon; it will give him a \$21,000 lift in take-home-pay. Even if his salary has stayed at \$75,000, he would gain some \$12,000 more under the new tax rates."

"How many yachts will crystallize out of the new tax measure?" the Wall Street paper asks.

"To a toiler with \$500,000 income, the bill means he can keep \$50,000 more than before. An executive in the \$20,000 range can get nearly the price of a Buick out of his \$2,000 added income."

Only Poor Men Go to Jail

The Municipal Court in Washington finds a man named Putnam guilty of "passing rubber checks," and sentences him to a \$650 fine or 780 days in jail.

Putnam seems to be a shady character, and deserves no particular sympathy, but his case again brings up an interesting question:

Does the common court practice of offering lawbreakers a choice of money penalties or prison produce equal justice between the rich and the poor?

The man with a fat bankroll can pay the fine and go on his way rejoicing, but the poor man must go to jail.

If Putnam cannot pay, he must spend two whole years behind bars, or one year for each \$325 of the fine. If he has money, he can buy freedom for less than \$1 a day.

In all such cases, the poor man's wife and children are punished with him, by loss of the breadwinner while he is in jail, while the rich man's family gets its usual support.

Why not abolish the choice between fines or prison? Why not make it jail for both rich and poor? Or scale the fines according to the wealth or poverty of the lawbreaker.—Labor.

The Coming Day

By CHARLOTTE PERKINS GILMAN

Our eyes have seen the glory of the coming of the day When all shall give their honest work and take their honest pay, And poverty, the Social Curse, he wholly swept away

That day is marching on!

We have seen it in the writing of a thousand men who know, We have heard it in the meetings where the crowding workers go, We have heard it in the peoples heart, where all great movements grow

That day is marching on!

The end of fort and battleship! The end of gun and sword! The end of shame and filth and vice and crime abhorred, The time for us to build on Earth the Kingdom of the Lord—

That day is marching on!

Shades of Smedley Butler!

Maj. Gen. Smedley Butler, who won the admiration of many people by speaking plainly, used to say that the U.S. Marines were the greatest collection agency on earth.

What he meant was that the armed force of the United States was being used to do the work of American private business at the expense of weaker peoples.

Old "Smed" is dead and gone, but if he should return he'd probably stick to his story